
Univerzitní centrum vytvořilo mezioborovou síť udržitelného rozvoje

Centrum pro otázky životního prostředí UK vytvořilo mezioborovou síť udržitelného rozvoje

Na jaře letošního roku dospěl do svého finále jeden z dosud největších projektů, jaké [Centrum pro otázky životního prostředí UK](#) realizovalo. Celouniverzitní pracoviště se zaměřilo na hledání možných způsobů udržitelného rozvoje regionů České republiky. Během tří let se do projektu *Mezioborová síť spolupráce pro policy development v oblasti udržitelného rozvoje* (MOSUR) zapojila řada českých vysokých škol i dalších institucí a neziskových organizací. Financován byl z Evropského sociálního fondu – Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK). Cíle tohoto projektu v rozhovoru představila RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Proč vznikl projekt MOSUR?

Ekonomika i společnost jsou limitované životním prostředím, což dává do souvislosti procesy probíhající v dnešním světě, které bývají ve vědeckém popisu oddělené. Udržitelný rozvoj ovšem klade důraz na společenské procesy samotné, nikoli jen na jejich výsledky? například HDP nebo environmentálně příznivé prostředí. A právě v rámci těchto procesů se hovoří o nutnosti spolupracovat napříč obory nebo skupinovými zájmy a o zapojení různých společenských skupin atd. Zajímalo nás, jak by se předpoklady udržitelného rozvoje mohly projevat v oblasti naší práce – tedy jak vysoké školy dokážou komunikovat mezi sebou a s aktéry mimo akademickou sféru. Chtěli jsme to vyzkoušet v praxi.

Jaké cíle jste si tedy stanovili?

Jak jsem již naznačila, naše cíle nebyly pouze teoretické. Hlavním cílem bylo navázání spolupráce univerzit a dalších institucí. Zkusili jsme přenést dlouholeté zkušenosti z podobné práce v mezinárodním prostředí do českých poměrů. Naše původní vize a poměrně velké plány byly ovšem velmi limitovány výzvou OPVK, do které jsme vstoupili, a později také jejími administrativními nároky, které byly téměř nad naše skromné možnosti.

Když uvedu konkrétní příklad našich aktivit, podařilo se nám značně vylepšit odborný časopis *Envigogika*, vytvořili jsme četné výukové moduly a materiály publikované formou otevřených vzdělávacích zdrojů atd.

Původně jsme ale plánovali především stáže a odborné praxe mimopražských studentů a vysokoškolských učitelů. Pravidla OPVK však bohužel neumožňovala přímou podporu studentů ani pedagogů Univerzity Karlovy jako školy sídlící v hlavním městě České republiky, přestože nadpoloviční většina našich studentů je mimopražských a právě oni s jejich znalostmi v oblasti udržitelného rozvoje by mohli být prospěšní regionům. Pomáhali jsme tedy především ostatním vysokým školám, na nás a naši univerzitu zbyly spíše doplňkové aktivity. Nakonec ovšem i nám projekt umožnil posunout se dál, například po odborné stránce.

Proč jste se rozhodli pro projekt, který kladl důraz právě na regionální rozměr?

Obecně mohu říci, že v diskusích o udržitelném rozvoji je jeho regionální rozměr v českém prostředí podceňován. Navazujeme zde právě na zkušenosti z naší mezinárodní spolupráce, kde se debaty o udržitelném rozvoji vedou daleko pragmatičtěji a většinou také s praktickými výsledky. Tohle nám v České republice chybí. Konkrétní výsledky v této

oblasti zde přináší hlavně technické obory, takže se zdá, jako by udržitelný rozvoj byl problémem technologií a pak jakéhosi mocného impulzu, který lidi donutí je užívat.

V čem se můžeme inspirovat zahraniční zkušeností?

Prakticky ve všem. Především bychom se měli učit z pragmatického a přitom hodnotově založeného přístupu k udržitelnému rozvoji, který pak může vytvářet praktická řešení – to je největší rozdíl oproti české skepsi a nevěře v to, že jde něco změnit k lepšímu. Dále je to schopnost problémy jasně vyjádřit, dobře pojmenovat a strukturovat, efektivně je směřovat k řešení, byť se týkají zdánlivě jen drobností. Tento přístup se pak promítal do všech společných aktivit, počínaje výukou studentů, přes způsob, jakým byly organizovány naše zahraniční stáže, až po výzkum anebo plánování dalších společných projektů. I samotní zahraniční studenti zapojení do projektu byli daleko aktivnější a navíc pozitivně smýšlející, což usnadňovalo výuku vedenou „na dálku“.

Co přinesl projekt pro studenty a co pro vysokoškolské učitele?

Vedle již zmíněné inspirace ze zahraničí byly přínosem především aktivity asociace ekologických organizací Zeleného kruhu. Ten se snaží systematicky propojovat činnost vědců a nevládních organizací tak, aby věda více sloužila společensky potřebným cílům. K tématu uspořádal skvělou mezinárodní konferenci a také založil a provozuje webové stránky [Věda v akci](#), kde systematicky rozvíjí oboustranné formy spolupráce, například burzu témat diplomových prací souvisejících s činnostmi nevládních organizací. Vydává edici *Apel*, pravidelně pořádá Science café atd.

Vyplývá z vaší tříleté práce na projektu nějaké zadání potřebného výzkumu?

V návaznosti na tento projekt jsme získali výzkumný grant pro vytvoření metodiky analýzy aktérů regionálního (udržitelného) rozvoje. Impulzem pro jeho podání je i téma sociálního učení, kterým se hodně zabýváme, například jsme tomuto problému věnovali zvláštní číslo impaktovaného časopisu *Journal of Cleaner Production*, v němž máme i čtyři vlastní články.

Můžete uvést příklady dobré praxe vzešlé z projektu?

Příklady, a to jak pozitivní, tak i negativní, jsou k nalezení v [databázi](#), kterou jsme naplňovali regionálními případovými studii. Chceme totiž také vidět, co (a především jak a proč) nefunguje, a poučit se z toho. Z těch dobrých výstupů můžeme jmenovat případovou studii *Moštárna v Hostětíně* nebo příklady ze zahraničí.

Pokračuje vytvořená mezioborová síť ve spolupráci i po skončení projektu?

Samozřejmě, i když do budoucna to zřejmě nebude v naprosto stejné podobě, spíše si každý odnese to, co je pro něj obohacující. Je jen trochu limitující, že teď už to bude bez finanční podpory. Je škoda, že nebylo možné najít podobnou výzvu v rámci OPVK, prostřednictvím které bychom mohli přímo pokračovat.

Nicméně bych ráda zdůraznila, že se v projektu ledacos podařilo – jelikož jsme společně s partnery vytvořili soubor případových studií regionálního rozvoje, v podobě databáze i připravovaného zvláštního čísla *Envigogiky* se chystáme tento přístup dále rozvíjet v teorii i praxi (máme na to velmi malý projekt Technologické agentury ČR). Zahájili jsme velký mezinárodní projekt UE4SD, kde se síť spolupracujících pracovišť rozrostla na 55 partnerů z 33 zemí – v jeho rámci pořádáme na podzim velkou [mezinárodní konferenci](#). A pokud budeme do budoucna přemýšlet o další (spolu)práci, určitě se pokusíme navázat tam, kde jsme přestali – jednalo by se tedy především o posilování vazeb mezi různými aktéry, kteří by mohli každý svým způsobem přispět udržitelnému rozvoji ve svém regionu či obecně. Myslíme si totiž, že je dobré pečovat právě o tuto diverzitu přístupů a vytvářet různé komunikační příležitosti pro to, aby se různorodé hlasy a názory mezi sebou mohly dohodnout.

Do Mezioborové sítě spolupráce pro policy development v oblasti udržitelného rozvoje se zapojily vedle Univerzity Karlovy také Biologické centrum Akademie věd ČR, Business Leaders Forum, Centrum výzkumu globální změny Akademie věd ČR, Ekologický institut Veronica v Brně a Hostětíně, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita v Brně, Vysoká škola finanční a správní v Mostě a Zelený kruh.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ